

MAKTABDA TA'LIM JARAYONI TASHIL ETISH VA BOSHQARISH.

Abdullayev Sherzod Ziyodullayevich

Annotatsiya: *Ushbu maqola maktab faoliyatini samarali tashkil etish va rivojlantirishning yangicha yondashuvlarini, ilmiy-pedagogik jihatlarini, faoliyatni sifatli tashkil etish mexanizmlarini qoifat/ruknlar/rasmiy/4939. htm)anona munosabat bilimln klasteri asosida sifatni oshirish amaliyotini joriy etish muhimligi belgilandi.*

Kalit soaqla: *modernizatsiya, maktab faoliyati, innovatsion yondashuv, klaster, pedagogik tangicha yondashuvlarini, ilmiy-pedagogik jihatlarini, faoliyatni sifatli tashkil ea mexanizmlari, demokratlashtirish, raqobat, tahlil.*

KIRISH

Respublikamiz ta'lim tizimida ko'plab islohatlar kadrlar tayyorlash ta'lim turlari o'rtasida aloqa va uzviylik ta'minlanishidagi muammolarni bartaraf etishga xizmat qilmoqda. Bugungi kunda kadrlar tayyorlash bo'yicha davlat siyosatidaning ijtimoiy-iqtisodiy o'ziga xosligi va talab va talabning to'liq dasturiy ta'minoti, mehnat bozoridagi talab va taklifning chuqur o'rganilishi.

Respublika miqyosdagi kadrlarning qismlaridagi taqsimotida ovqatlanish bilan bog'liq kamchiliklar kuzatildi. Bunga ayrim ayrimda pedagogue kadrlarga bo'lgan yordamning yillar davomida qo'llab-quvvatlanishiga sabab bo'lmoqda.

Intellectual xavfsizlik yuqori bo'lgan kasalliklardan ma'lumki, fan, ta'lim va ishlab chiqarish ishlab chiqarish o'ziga tegishli uzviylik va aloqadorlik yo'lga qo'yilsa, bu yo'nalishda malakali kadrlar tayyorlash, xavfsizlik bandligini ta'minlash hamda qo'llab-quvvatlash iodiyyotat i. tibbiy o'zgarishlarni amalga oshirish mumkin bo'ladi. yangi mexanizmlarning yaratilishi bugungi globallashuv jarayonlarining hayoti zaruratiga aylandi va bu o'z ta'lim sifatini oshirish, uni modernizatsiya qilish taqozo qiladi. Umumiy o'rta ta'limning turmush tarzini ta'sirining o'quv jarayonini oshirishga ta'siri pedagogikada tegishli korxona ega.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLIYASI

XX asrning birinchi yigirmanchi asri davri ST Shatsky maktablarining asl tuzilmalarini davri deb baholaydi. ID Frumin, AN Tubelskiy, GK Selevko, EA Yamburg maktabning o'rganish bo'yicha olib bordi va uni rivojlantirishning turli yo'llarini tavsiya qildi.

EA Aleksandrova, MS Bezrukovoj, GK Selevko, O. Solovieva, A.A.Ostapenko, ANTubelskiy asarlarida maktab hayot tarzini muammolari, diniy va odamlarga erkin hayotiy faoliyati namoyish etildi.

Ta'lim muassasalari maktabning turmush tarzini muhitining, hamkorlik va hamkorlikning sifati bilan bog'liq holda rivojlanishi lozim. Maktab hayotining mazmuni va tashkil etilishi, malakasini oshirish va boshqarish, o'qituvchilar malakasini yo'riqnomasi, maktab hayotining mazmuni va tashkil etilishi.

Maktabdan foydalanish samarali yaratish va rivojlantirish bo'yicha olib tashlash bo'yicha olib tashlash mumkin bo'lgan o'zgartirishida aniqlash usullari qo'llanilgan

- qiyosiy tarixiy, falsafiy, pedagogik, ijtimoiy, madaniy, adabiyotning kontseptual va terminologik tahlili;

- zamonaviy ta'lim amaliyotini tahlil qilish;

- modellash (o'rganish usulini va natijada maktab tuzilmasi modeli turli davrlardagi maktab tuzilmalarini baholash maqsadiga xizmat qiladi);

- (maktab hayotining tahlilini tahlil qilish va sintez qilish, materiallarni o' maktablarning ta'lim olish va rivojlanishi, maktabning me'yoriy ishlab chiqarish asoslari, muntazam kuzatuvlar).

MUHOKAMA

Ilm-fan va amaliyotda turli ilmiy makonlar yaratilmoqda, ularda maktab yaratish samarali tashkil etishning maqsadli ishlab chiqarish zarurligi to'g'risidagi g'oyalar doirasi yaratilib, muayyan o'quv yurtlarining tuzmalarini yangilash-uhmoqda. Shu bilan birga ilmiy adabiyotlarni bilishni Jumladan:

- ijtimoiy va pedagogik hodisa sifatida maktablar ilmiy rivojlanishining hamkorlikdagi birlashtirilgan nazariyaning yo'qligi. (Jamiyatning va davlatning talablari o'rtasida shaxsning ma'naviy-axloqiy taraqqiyotini va tarbiyalanishini ta'minlaydigan bunday tuzilmani taqozo qilmoqda);

- maktablarning ta'lim samaradorligi tarixiga va rivojlanish nazariyasi hamday-pedagogik amaliyotini o'rganish ob'ektiv va tadqiqot ma'lumotlarini aniqlash;

- milliy pedagogikada maktablarning samarali rivojlanishidagi tajribasi va zamonaviy pedagogik amaliyotda yuqori ko'rinishdagi maktab namunalari mos ravishda e'tibor berish;

- tuzilmalarining bunday o'zida jamiyatning ko'p tarkibli hayotiga mos maktabdagi zamonaviy ijtimoiy dasturlar va maktab tuzilmalari rivojlanishidagi tendensiyalarning nazariy rivojlanmaganligi va rivojlanishi.

Ushqarama-qarshiliklarni bartaraf etish bu yo'nalishda ilmiy-nazariy va amaliy tajribaning hajmini oshirishni va ularni o'rganishni talab qiladi.

Maktablar amaliyotida maktabning rivojlanishi tendentsiyasini o'rganish va maktabning rivojlanishini o'zlashtirish, muayyan zamonaviy o'rganishni rivojlantirish sa'y-samaradorligini oshirishi mumkin. Maktab tuzilmalari rivojlanishida rivojlanish tendentsiyalari ta'lim siyosatining barqaror yo'nalishlaridan kelib chiqadigan integratsion maktab ega bo'lgan tendentsiyalardir. Ta'lim tizimini integratsiyalash jarayonlari asosida samarali rivojlantirish davlat ta'lim standartlari, ta'lim sohalarida ta'lim ehtiyojlarining ta'minlash yo'nalishlarini belgilash, oliy o'quv yurtlari o'ziga tegishli hamkorlikni ta'minlash, ta'lim laboratoriya" majmualarini olish, ta'lim xizmatlari va Ta'lim jarayonida integratsiya jarayonlari o jarayonini amalga oshirish va tashkil etilishi uchun maktab standartlarini qabul qilish bilan ta'minlanadi. Maktab o'quvchilarini oshirishdagi faoliyatning mazmunini, maktab tashkilotlarini birlashtirish uchun asos, maktab tuzilmasini

boshqarishning umumiy ishlab chiqarishlarini ishlab chiqarish kabi ta'lim sifatining ustunligini aniqlash. Maktabda integratsiya jarayonlari tengsiz ta'lim orqali, avlodlararo muloqot orqali amalga oshirish. Ta'lim farqlash jarayoni ta'lim olishning tipik va xilma-xilligi, mulkchilikning turli xil turlarini joriy, turli axiyologik barqarorliklar bilan bog'liq. Ta'lim qanday darajasida differentsiatsiya turli xil individual va yoshga bog'

Bundan tashqari, maktab hayotining rivojlanishidagi tendentsiyani amalga oshirishga yordam beradigan integratsiya jarayonlarining o'zaro bog'liq ko'p tuzilmaviyligini ta'kidlab o'tishimiz kerak.

Maktab hayotining demokratik usuli - bu davlat siyosati va fuqarolik jamiyati faoliyatini tugatishuvchining shartidir, unda ko'proq hayotga kirib, va ma'naviy-axloqiy madaniyatni, birinchi navbatdagi oilada, hayotning iqtisodiy va iqtisodiy sohasi o'z kiadir. Maktab hayotini demokratlashtirish maktabni ijtimoiy hayotga jalb etishni nazarda tutadi. Bu boshqaruv maktabini demokratiyalash, ta'limning erkin boshqaruvini, ta'limni boshqarish, barcha a'zolarining hamkorlik munosabatlari, hamkorlikni rivojlantirish uchun indikativ harakatlarni tashkil etish, sozlash, o'z-o'zini, boosh'zini 'zini boshqarish. kabi shart-rani qo'llash orqali amalga oshirish uchun.

Maktab faoliyatini demokratlashtirishning yana bir sharti - yangi o'quv standartlariga o'tish bo'yicha vakolatlarga asoslangan yondashuvni va ta'limni hududiyalashtirish tamoyilini, ya'ni kichik Vatan hissi shakllanishini nazarda tutuvchi o'z-o'zini tashkil etish tamoyilini amalga oshirishdir. Ushbu shartlarni klaster modelida amalga oshirish mumkin. Maktab hayotida zamonaviy milliy ma'naviyat va ma'naviy an'analarga asoslangan zamonaviy ma'naviy-axloqiy tarbiyani hisobga olgan holda ta'lim muassasasida demokratik tamoyillarni rivojlantirishda eng istiqbolli yondashuv hisoblanadi.

NATIJARLAR

So'nggi yillarda Toshkent viloyatida ta'lim tizimini takomillashtirishda faqatgina uning faoliyati emas, balki uning mazmuni, texnologiyalari va tashkiliy shakllari bo'yicha ham samarali o'zgarishlar olib borilmoqda. Ta'lim tizimini zamonaviylashtirishda yangicha innovatsion g'oyalarni ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish jamiyatning pirovard maqsadlaridan biri bo'lib kelmoqda. Vaholanki, ta'lim tizimida bu kabi amaliyotlarni rivojlantirish murakkab iqtisodiy, moliyaviy, huquqiy boshqaruvni tashkil etish bilan boshlanadi va aynan bu jarayon O'zbekiston Respublikasida Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika institutining asosiy strategik tadqiqot yo'nalishi sifatida belgilangan pedagogik ta'lim innovatsion klasteri doirasidagi nazariy va amaliy tadqiqotlarda o'z aksini topmoqda.

Shu o'rinda bugungi kunga kelib ta'limga nisbatan qo'llanilib kelinayotgan klaster modeli ta'lim-fan-ishlab chiqarish tizimida innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlashni shakllantirish vositasi, raqobatbardosh samaradorlikka erishishdan manfaatdor bo'lgan soha (ta'lim, iqtisodiyot va b.)lar birlashishining tashkiliy shakllarini kuchaytirish mexanizmidir.

Toshkent viloyati Pedagogik ta'lim innovatsion klasteri faoliyatini amalga oshirishning eng asosiy omillaridan biri sifatida tashkil topgan "maktab-laboratoriya"larida olib borilayotgan tadqiqotlar doiralaridan biri sifatli ta'limni ta'minlashga ta'sir qiluvchi omillarni aniqlash va ularni hal etish choralarini ko'rishdan iborat bo'lib, bu tadqiqotlarning bir qismi Toshkent viloyatidagi uzluksiz ta'lim tizimi sifati samaradorligini oshirishga qaratilgan.

Maktab faoliyatini rivojlantirishdagi ijtimoiy omillardan biri raqobatdosh harakatdir. Ko'p yo'naltirilgan ta'lim tizimining rivojlanish salohiyati raqobatbardosh harakatga xos bo'lib, uning natijasi o'laroq maktabda ta'lim va ijtimoiy ehtiyojlar aniqlanadi.

Shunday qilib, maktab faoliyatining rivojlanishidagi yetakchi tendentsiyalarni joriy etish maktabning turmush tarzi tarkibida mavjud bo'lgan yangiliklarning ta'siri ostida ham, individual o'qituvchilarning (o'quv yurtlari rahbarlari, talabalar, ota-onalar) davlat muassasalari va tashkilotlari tizimi orqali amalga oshiriladi.

XULOSA

Muayyan hududiy ta'lim muassasalarining faoliyatini samarali shakllantirish va rivojlantirish nazariyasi va amaliyotini o'rganish maktab tuzilmalarining rivojlangan vositalar asosida rivojlanishi bir qator xulosalarni beradi.

Maktab faoliyati ijtimoiy-pedagogik hodisa sifatida o'rganiladi, bolalar va kattalar uchun ijtimoiy va shaxsiy ahamiyatga ega bo'lgan maktab jamiyati hayotining mustahkam va doimiy qo'llab-quvvatlanadigan xususiyatlarini aks ettirishi ta'lim mazmunining tarkibiy qismiga aylanadi.

Madaniy, ma'naviy, tashkiliy va ma'rifiy sohalarda ta'lim jamiyatining a'zolari o'rtasidagi munosabatlar tizimi sifatida maktab faoliyatining belgilangan tartibi shakllanadi. Ushbu munosabatlar tizimi mafkuraviy, siyosiy, madaniy, ma'naviy, tashkiliy va ma'rifiy yangiliklarning ta'siri ostida muayyan turdagi ta'lim faoliyati doirasida takrorlanishi yoki rivojlanishi mumkin.

Maktab faoliyatini tizim tuzilmalari va aspektlarga asoslangan yondashuvlarning kombinatsiyasidan iborat tuzilmalarni tashkil qilish uchun hamkor mexanizmlar ishlab chiqiladi.

Maktab faoliyatini ijtimoiy hodisa sifatida hisobga oladigan bo'lsak, u motivatsion, moddiy-texnologik, resurs-ekologik va samarali yo'nalishlar asosida rivojlantiriladi. Faoliyatning har bir sohasi mazmuni sub'ektlarning qadriyatlari va umumiy e'tiqodlari bilan belgilanadi.

Shunday qilib, maktablarning asosiy g'oyalari yangi yondashuvlarga asoslangan jamiyat va ta'limni rivojlantirish paradigmasining integratsion texnologik zanjirini mustahkamlash lozimligini ko'rsatadi. Shu tufayli, inson hayotining qadriyatlarini, inson hayotining qadr-qimmatini tan olishga asoslangan maktab faoliyati innovatsion yo'llar bilan yaratilgan g'oyalarning rivojlanishiga imkon yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Gafforov Ya. X. (2020). Methods for developing a system of teaching history and increasing the effectiveness of history teaching. Индия. EPRA International Journal of Multidisciplinary Research. 2020, 108.
2. Еаффоров. Я.Х. Мактаб ислохди ва у^айтиш методларини такомиллаштириш. Science and education. Sgientific Journal. 2020, 482.
3. Toshtemirova S. A. (2020). Ta'lim sifati va uni demokratlashtirish ilmiy muammo sifatida // Uzluksiz ta'lim. № 1 (86). - S.5
4. Gafforov Ya.X. Toshtemirova. S. (2020). Ways to increase the effectiveness of education in an integrated environment. International Journal of Current Research and Review. India.
5. Gafforov Ya. X. (2019). THE STATE OF HUSTORICAL EDUCATION IN UZBEKISTAN DURING WORLD WAR II. USA(Philadelphia) .2019. 173-175.
6. Gafforov Ya. X. (2019). Technical approach in the education system. International journal on Integrated Education. England. 2019. 40-41.
7. Х^айдаров С. Узбекистан тарихи фани дарслари самарадорлигини оширишда тасвирий санъат воситаларининг роли. "Science and Education" Scientific Journal September 2020/Volume 1 Issue 6. Page 174-179.
8. Х^айдаров С. Педагог-у^ачитувчиларда ахборот-коммуникация куникмасини шакллантириш асослари. "Science and Education" Scientific Journal Oktober 2020 / Volume 1 Issue 7. Page 610-617.
9. Тошев, С. (2020). Узбекистоннинг Education" Scientific Journal Oktober 2020 / Volume 1 Issue 7. Page 610-617.избекистоннинг Едусшунослик, тарихнавислик, тарих тадқицотлари методлари ва методологиясининг долзарб масалалари (pp. 121-127)